

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. vasario 26 d.*

„Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Europos arešto orderis —
Perdavimo tarp valstybių narių tvarka — Sprendimai, priimti procese, kuriame suinteresuotasis asmuo
asmeniškai nedalyvavo — In absentia paskirtos bausmės vykdymas — Galimybė skusti
teismo sprendimą“

Byloje C-399/11

dėl *Tribunal Constitucional* (Ispanija) 2011 m. birželio 9 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo
2011 m. liepos 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Stefano Melloni

prieš

Ministerio Fiscal

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai
A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Rosas ir E. Jarašiūnas, teisėjai
E. Levits, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, M. Safjan (pranešėjas) ir C. G. Fernlund,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. liepos 3 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- S. Melloni, atstovaujamo *abogado* L. Casaubón Carles,
- *Ministerio Fiscal*, atstovaujamos J. M. Caballero Sánchez-Izquierdo,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet ir T. Materne,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Kemper ir T. Henze,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. Palatiello,

* Proceso kalba: ispanų.

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos J. Langer ir C. Wissels,
— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,
— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar,
— Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes,
— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos H. Walker,
— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos P. Plaza García ir T. Blanchet,
— Europos Komisijos, atstovaujamos I. Martínez del Peral bei H. Krämer ir W. Bogensberger,

susipažinęs su 2012 m. spalio 2 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima ši

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34; toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, p. 24, toliau – Pamatinis sprendimas 2009/299), 4a straipsnio 1 dalies išaiškinimu ir, jei reikia, galiojimu. Teisingumo Teismo taip pat prašoma prireikus išnagrinėti klausimą, ar, remdamasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – chartija) 53 straipsniu, valstybė narė gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, nurodžiusi, kad pažeidžiamos atitinkamo asmens pagrindinės teisės, kurias užtikrina nacionalinė konstitucija.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp S. Melloni ir *Ministerio Fiscal* dėl Europos arešto orderio, išduoto Italijos valdžios institucijų siekiant įvykdyti *in absentia* priimtą teismo sprendimą dėl laisvės atėmimo bausmės.

Teisinis pagrindas

Chartija

- 3 Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje numatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.“

- 4 Pagal chartijos 48 straipsnio 2 dalį:

„Kiekvienam, kuris kaltinamas padaręs nusikaltimą, užtikrinama teisė į gynybą.“

5 Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos] Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos [toliau – EŽTK] garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.“

6 Chartijos 53 straipsnyje „Apsaugos lygis“ įtvirtinta:

„Jokia šios Chartijos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti ar kitaip varžanti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurias atitinkamoje taikymo srityje pripažįsta Sąjungos teisė ir tarptautinė teisė bei tarptautiniai susitarimai, kurių šalys yra [Europos] Sąjunga arba visos valstybės narės, įskaitant [EŽTK], taip pat valstybių narių konstitucijas.“

Pagrindų sprendimas 2002/584 ir Pamatinis sprendimas 2009/299

7 Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisės principus, įtvirtintus Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnyje.“

8 Minėto Pagrindų sprendimo 5 straipsnio pirminė redakcija suformuluota taip:

„Vykdančiajai teisminei institucijai vykdam Europos arešto orderį, pagal vykdančiosios valstybės narės teisę gali būti taikomi šie reikalavimai:

- 1) kai Europos arešto orderis yra išduotas siekiant įvykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, priimtą *in absentia*, jei asmuo nebuvo pašauktas į teismą asmeniškai ar kitaip informuotas apie teismo posėdžio datą ir vietą, kas sąlygojo [o tai lėmė] sprendimo priėmimą *in absentia*, perdavimui gali būti taikomas reikalavimas, kad išduodančioji teisminė institucija asmeniui, dėl kurio arešto yra išduotas Europos orderis, tinkamai užtikrintų galimybę prašyti persvarstyti bylą išduodančiojoje valstybėje narėje ir dalyvauti teisme;

<...>“

9 Pamatiniame sprendime 2009/299 patikslinti atsisakymo vykdyti Europos arešto orderį pagrindai, kai asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime. Jo 1–4 ir 10 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(1) Kaip aiškina Europos žmogaus teisių teismas, kaltinamojo teisė asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kuri numatyta [EŽTK] 6 straipsnyje, dalis. Teismas taip pat paskelbė, kad kaltinamojo teisė asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime nėra absoliuti, ir kad tam tikromis aplinkybėmis kaltinamasis gali laisva valia tiesiogiai arba netiesiogiai, tačiau aiškiai atsisakyti tos teisės.

(2) Įvairiuose Tarybos pamatiniuose sprendimuose, kuriais įgyvendinamas galutinių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principas, nėra nuosekliai aptariamas sprendimų, priimtų po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo, klausimas. Ši įvairovė galėtų apsunkinti teisės specialistų darbą ir kliudyti teisminiam bendradarbiavimui.

- (3) <...> Pagrindų sprendimu 2002/584/TVR <...> vykdančiajai institucijai leidžiama reikalauti, kad išduodančioji institucija asmeniui, dėl kurio yra išduotas Europos arešto orderis, tinkamai užtikrintą galimybę prašyti persvarstyti bylą išduodančiojoje valstybėje narėje ir dalyvauti teismo sprendimo priėmimo metu. Vykdančioji institucija turi nuspręsti, ar toks užtikrinimas yra tinkamas, todėl yra sunku tiksliai suprasti, kuriais atvejais galima atsisakyti vykdyti sprendimą.
- (4) Todėl būtina nustatyti aiškius ir bendrus sprendimų, priimtų po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo, nepripažinimo pagrindus. Šiuo pamatiniu sprendimu siekiama nustatyti tokius bendrus pagrindus, sudarančius vykdančiajai institucijai galimybę vykdyti sprendimą nepaisant to, kad asmuo nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, visapusiškai gerbiant asmens teisę į gynybą. Šis pamatinis sprendimas nėra skirtas reglamentuoti formas ir metodus, įskaitant procesinius reikalavimus, kuriais naudojamosi šiame pamatiniame sprendime nurodytiems rezultatams pasiekti, nes tai yra valstybių narių nacionalinės teisės klausimas.

<...>

- (10) Neturėtų būti atsisakoma pripažinti ir vykdyti sprendimo, priimto po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo, jei atitinkamą asmenį, žinantį apie numatytą teisminį nagrinėjimą, teismo nagrinėjimo metu gynė advokatas, kurį jis įgaliojo tai daryti, užtikrindamas, kad teisinė pagalba būtų reali ir veiksminga. Šiuo atveju neturėtų būti svarbu, ar advokatą pasirinko, paskyrė ir jam mokėjo atitinkamas asmuo, ar šį advokatą paskyrė ir jam mokėjo valstybė, laikantis nuostatos, kad atitinkamas asmuo turėtų būti sąmoningai pasirinkęs, kad jam atstovaus advokatas, o jis pats asmeniškai teisminiame nagrinėjime nedalyvavo. <...>“

10 Pagal Pamatinio sprendimo 2009/299 1 straipsnio 1 ir 2 dalis:

„1. Šio pamatinio sprendimo tikslai – stiprinti asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, procesines teises, palengvinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose ir visų pirma pagerinti valstybių narių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą.

2. Šis pamatinis sprendimas nepakeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir laikytis pagrindinių teisės principų, įtvirtintų [ES] Sutarties [redakcijos, galiojusios iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo] 6 straipsnyje, įskaitant asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, teisę į gynybą, ir neturi įtakos jokioms teisminių institucijų pareigoms šioje srityje.“

11 Pamatinio sprendimo 2009/299 2 straipsniu panaikinama Pagrindų sprendimo 2002/584 5 straipsnio 1 dalis ir įterpiamas 4a straipsnis dėl sprendimų, priimtų po teismo nagrinėjimo, kuriame asmuo asmeniškai nedalyvavo. Minėtas straipsnis suformuluotas taip:

„1. Vykdančioji teisminė institucija taip pat gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba nutartį paskirti suėmimą, jeigu asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas tas sprendimas, išskyrus atvejus, kai Europos arešto orderyje nurodyta, kad pagal kitus išduodančiosios valstybės narės nacionalinėje teisėje nustatytus procesinius reikalavimus:

a) laiku:

- i) asmeniui buvo asmeniškai įteiktas teismo šaukimas ir tokiu būdu jis buvo informuotas apie numatytą teismo nagrinėjimą, po kurio buvo priimtas sprendimas, laiką ir vietą, arba jis kitomis priemonėmis faktiškai gavo oficialią informaciją apie numatytą teismo nagrinėjimą laiką ir vietą tokiu būdu, kad buvo aiškiai nustatyta, jog jis žinojo apie numatytą teisminį nagrinėjimą;

ir

- ii) asmuo buvo informuotas, kad sprendimas gali būti priimtas, jei jis neatvyks į teisminį nagrinėjimą;

arba

- b) žinodamas apie numatomą teisminį nagrinėjimą, asmuo įgaliojo advokatą, kurį paskyrė atitinkamas asmuo arba valstybė, jį ginti teismo nagrinėjimo metu ir tas advokatas iš tiesų jį gynė teismo nagrinėjimo metu;

arba

- c) jam įteikus sprendimą ir jį aiškiai informavus apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurių nagrinėjimo procese šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės, įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas, asmuo:

- i) aiškiai nurodė, kad jis neginčija sprendimo;

arba

- ii) per taikomą laikotarpį nepareikalavo persvarstyti bylą arba nepateikė apeliacinio skundo;

arba

- d) sprendimas asmeniui nebuvo asmeniškai įteiktas, tačiau:

- i) po perdavimo jis bus nedelsiant asmeniškai įteiktas ir tas asmuo bus aiškiai informuotas apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurių nagrinėjimo procese šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės, įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas;

ir

- ii) bus informuotas apie laikotarpį, per kurį jis turi reikalauti persvarstyti bylą arba pateikti apeliacinį skundą, kaip nurodyta atitinkamame Europos arešto orderyje.

<...>“

- 12 Pagal Pamatinio sprendimo 2009/299 8 straipsnio 1–3 dalis:

„1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kurios įsigaliojusios įgyvendina šio pamatinio sprendimo nuostatas nuo 2011 m. kovo 28 d.

2. Šis pamatinis sprendimas nuo 1 dalyje nurodytos datos taikomas sprendimų, priimtų atitinkamam asmeniui nedalyvaujant teisminiame nagrinėjime, pripažinimui ir vykdymui.

3. Jei valstybė narė priimant šį pamatinį sprendimą yra pareiškusi, kad turi rimtų priežasčių manyti, jog iki 1 dalyje nurodytos datos ji negalės laikytis šio pamatinio sprendimo nuostatų, šis pamatinis sprendimas tos valstybės narės kompetentingų institucijų sprendimų, priimtų atitinkamam asmeniui nedalyvaujant teisminiame nagrinėjime, pripažinimui ir vykdymui pradedamas taikyti ne vėliau kaip 2014 m. sausio 1 d. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 1996 m. spalio 1 d. nutartimi *Audiencia Nacional* Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmoji kolegija (Ispanija) pripažino vykdytina S. Melloni ekstradiciją į Italiją, kad jis ten būtų teisiamas už atitinkamai 1993 m. gegužės 13 d. ir birželio 15 d. *Tribunale di Ferrara* (Italija) išduotuose arešto orderiuose Nr. 554/1993 ir Nr. 444/1993 nurodytas veikas. Kai buvo paleistas į laisvę už 5 000 000 Ispanijos pesetų (ESP) užstatą, kurį sumokėjo 1996 m. balandžio 30 d., S. Melloni pabėgo, todėl negalėjo būti perduotas Italijos valdžios institucijoms.
- 14 1997 m. kovo 27 d. sprendime *Tribunale di Ferrara* konstatavo, kad S. Melloni neatvyko į teismą, ir nusprendė, kad nuo šiol pranešimai bus siunčiami jo pasitikėjimą turintiems advokatams, kuriuos šis buvo paskyręs. 2000 m. birželio 21 d. to paties *Tribunale di Ferrara* nuosprendžiu, kuris vėliau buvo patvirtintas 2003 m. kovo 14 d. *Corte d'appello di Bologna* (Italija) sprendimu, S. Melloni nuteistas *in absentia* kaip nusikalstamo bankroto vykdytojas ir jam paskirta 10 metų laisvės atėmimo bausmė. 2004 m. birželio 7 d. sprendimu *Corte suprema di cassazione* Penktasis baudžiamųjų bylų skyrius (Italija) atmetė S. Melloni advokatų pateiktą kasacinį skundą. 2004 m. birželio 8 d. Respublikos generalinis prokuroras prie *Corte d'appello di Bologna* išdavė Europos arešto orderį Nr. 271/2004, kad būtų įvykdyta *Tribunale di Ferrara* paskirta bausmė.
- 15 2008 m. rugpjūčio 1 d. Ispanijos policijai sulaikius S. Melloni, *Juzgado Central de Instrucción nº6* (Ispanija) 2008 m. rugpjūčio 2 d. nutartimi nusprendė kreiptis į *Audiencia Nacional* Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmąją kolegiją dėl minėto Europos arešto orderio.
- 16 S. Melloni nesutiko būti perduotas Italijos valdžios institucijoms ir nurodė, pirma, kad nagrinėjant bylą apeliacinėje instancijoje jis paskyrė kitą advokatą, o ne tuos du, kurie jam atstovavo ir kurių įgaliojimus jis atšaukė, tačiau, nepaisydamos to, šios valdžios institucijos pranešimus ir toliau siuntė šiems dviem advokatams. Antra, jis tvirtino, kad pagal Italijos proceso teisę nenumatyta galimybė apskūsti teismo nuosprendžius, priimtus *in absentia*, ir dėl to Europos arešto orderis prireikus turi būti vykdomas su sąlyga, kad Italijos Respublika užtikrintų galimybę apskūsti apkaltinamąjį nuosprendį.
- 17 2008 m. rugsėjo 12 d. nutartimi *Audiencia Nacional* Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmoji kolegija nusprendė perduoti S. Melloni Italijos valdžios institucijoms, kad būtų įvykdyta *Tribunale di Ferrara* jam, kaip nusikalstamos veikos, t. y. nusikalstamo bankroto, vykdytojui, paskirta bausmė, ir nutarė, kad, pirma, neįrodyta, jog S. Melloni paskirti advokatai baigė jam atstovauti nuo 2001 m., ir, antra, jo teisė į gynybą nebuvo pažeista, nes jis iš anksto žinojo apie vykstantį procesą ir savo valia nedalyvavo, bet paskyrė du advokatus, kad jam atstovautų ir jį gintų; šie advokatai dalyvavo pirmojoje, apeliacinėje ir kasacinėje instancijose ir taip išnaudojo visas teisių gynimo priemones.
- 18 Dėl minėtos nutarties S. Melloni *Tribunal Constitucional* (Konstituciniame Teisme) pateikė *recurso de amparo* (skundas dėl pagrindinių teisių apsaugos). Grįsdamas savo skundą jis nurodė, kad netiesiogiai pažeisti iš Ispanijos Konstitucijos 24 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą išplaukiantys absoliutūs reikalavimai. Iš tikrųjų, kai leidžiama vykdyti ekstradiciją į valstybes, kuriose už labai sunkų nusikaltimą galima teisėtai priimti nuosprendžius *in absentia*, ir nuteistojo perdavimui nenustačius sąlygos sudaryti jam galimybę ginčyti šiuos nuosprendžius, kad būtų užtikrinta teisė į gynybą, pažeminant žmogaus orumą pažeista pati teisingo bylos nagrinėjimo esmė.
- 19 2008 m. rugsėjo 18 d. nutartyje *Tribunal Constitucional* pirmoji kolegija pripažino, kad *recurso de amparo* priimtinas, ir nusprendė sustabdyti 2008 m. rugsėjo 12 d. nutarties vykdymą. 2011 m. kovo 1 d. nutartimi Konstitucinio Teismo Plenarinė Asamblėja sutiko pati išnagrinėti šį skundą.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad savo 2000 m. kovo 30 d. Sprendime Nr. 91/2000 pripažino, jog privalomas pagrindinių teisių turinys yra siauresnis, kai jos taikomos *ad extra*, ir tik patys pagrindiniai ir elementariausi reikalavimai gali būti siejami su Ispanijos Konstitucijos 24 straipsniu ir jais remiantis gali būti nustatytas netiesioginis nekonstitucingumas. Vis

dėlto, anot šio teismo, Ispanijos teismų sprendimas, kuriuo leidžiama vykdyti ekstradiciją į valstybes, kuriose už labai sunkų nusikaltimą galima teisėtai priimti nuosprendžius *in absentia*, ir nuteistojo perdavimo nenustatoma sąlyga sudaryti jam galimybę ginčyti šiuos nuosprendžius, kad būtų užtikrinta teisė į gynybą, yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą reikalavimų „netiesioginis“ pažeidimas, pažeminant žmogaus orumą pažeidžiantis pačią teisingo bylos nagrinėjimo esmę.

- 21 Šis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad ši nacionalinė teismo praktika taikoma ir Pagrindų sprendimu 2002/584 įvestai perdavimo procedūrai, ir taip yra dėl dviejų priežasčių. Pirmiausia todėl, kad taikoma nuteistojo asmens perdavimo sąlyga susijusi su konstitucinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą turinio esme. Antra priežastis susijusi su aplinkybe, kad šio Pagrindų sprendimo 5 straipsnio 1 punkte buvo numatyta galimybė, be kita ko, nustatyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti *in absentia* priimtą apkaltinamąjį nuosprendį, vykdymo „pagal vykdančiosios valstybės narės teisę“ sąlygą, kad „išduodančioji teisminė institucija asmeniui, dėl kurio yra išduotas Europos arešto orderis, suteiktų pakankamas garantijas, užtikrinančias galimybę prašyti persvarstyti bylą išduodančiojoje valstybėje narėje ir dalyvauti teisme“ (2006 m. birželio 5 d. *Tribunal Constitucional* sprendimas Nr. 177/2006).
- 22 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, jog 2009 m. rugsėjo 28 d. Sprendimu Nr. 199/2009 jis patenkinio *recurso de amparo*, pateiktą dėl nutarties perduoti atitinkamą asmenį Rumunijai vykdant Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti *in absentia* paskirtą ketverių metų laisvės atėmimo bausmę, kurioje nenurodytas reikalavimas, kad tas nuosprendis galėtų būti apskūstas. Tad minėtame sprendime buvo atmesti *Audiencia Nacional* argumentai, jog nuosprendis iš tikrųjų nebuvo priimtas *in absentia*, nes kasatorius įgaliojo advokatą, kuris teismo procese dalyvavo kaip jo asmeninis gynėjas.
- 23 Anot *Tribunal Constitucional*, sunkumų kyla dėl to, kad Pamatiniu sprendimu 2009/299 panaikintas Pagrindų sprendimo 2002/584 5 straipsnio 1 punktas ir įtrauktas 4a straipsnis. Pagal šį 4a straipsnį draudžiama „atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba nutartį paskirti suėmimą, jeigu asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio [kuriam vykstant] buvo priimtas tas sprendimas“, kai, „žinodamas apie numatomą teisminį nagrinėjimą, asmuo įgaliojo advokatą, kurį paskyrė [jis] arba valstybė, jį ginti teismo nagrinėjimo metu ir tas advokatas iš tiesų jį gynė teismo nagrinėjimo metu“. Byloje, dėl kurios pradėtas šis konstitucingumo kontrolės procesas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nustatyta, jog S. Melloni įgaliojo du jo pasitikėjimą turinčius advokatus, kuriems *Tribunale di Ferrara* pranešė apie būsimą teisminį nagrinėjimą, todėl jis apie tai žinojo. To paties teismo teigimu, taip pat patvirtinta, jog S. Melloni iš tikrųjų buvo ginamas šių dviejų advokatų pirmosios instancijos teisme ir vėliau apeliacinėje bei kasacinėje instancijose.
- 24 *Tribunal Constitucional* nurodo, kad kyla klausimas, ar pagal Pagrindų sprendimą 2002/584 Ispanijos teismams draudžiama nustatyti S. Melloni perdavimo sąlygą, pagal kurią egzistuočių galimybė apskūsti aptariamą apkaltinamąjį nuosprendį.
- 25 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atmeta *Ministerio Fiscal* argumentą, kad nebūtina kreiptis su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, nes Pamatinis sprendimas 2009/299 pagrindinei bylai netaikytinas *ratione temporis* atžvilgiu. Iš tikrųjų ginčo dalykas – nustatyti ne tai, ar 2008 m. rugsėjo 12 d. nutartimi pažeistas šis pamatinis sprendimas, o tai, ar ja netiesiogiai pažeista teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, užtikrinta pagal Ispanijos Konstitucijos 24 straipsnio 2 dalį. Tačiau į šį pamatinį sprendimą turi būti atsižvelgta nustatant šios teisės, sukeliančios *ad extra* pasekmių, turinį, nes minėtos nutarties konstitucingumo vertinimo momentu jis yra taikytina Sąjungos teisė. Atsižvelgti į jį reikalaujama ir pagal pamatinius sprendimus atitinkančio nacionalinės teisės aiškinimo principą (žr. 2005 m. birželio 16 d. Sprendimo *Pupino*, C-105/03, Rink. I-5285, 43 punktą).

26 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, *Tribunal Constitucional* nusprendė sustabdyti skundo nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4a straipsnio 1 dalies redakciją, išplaukiančią iš Pamatinio sprendimo 2009/299/TVR, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama šioje nuostatoje nurodytais atvejais nacionaliniams teismams nustatyti Europos arešto orderio vykdymo sąlygą, kad tam tikras nuosprendis galėtų būti apskūstas, siekiant užtikrinti suinteresuotojo asmens teisę į gynybą?
2. Tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4a straipsnio 1 dalis atitinka reikalavimus, kylančius iš teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, numatytos <...> [chartijos] 47 straipsnyje, bei iš šios chartijos 48 straipsnio 2 dalyje garantuojamos teisės į gynybą?
3. Tuo atveju, jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal chartijos 53 straipsnį, sistemiškai aiškinamą atsižvelgiant į chartijos 47 ir 48 straipsniuose įtvirtintas teises, valstybei narei leidžiama nustatyti asmens, nuteisto *in absentia*, perdavimo sąlygą, kad prašančioje valstybėje narėje nuosprendis galėtų būti apskūstas, taip suteikiant šioms teisėms didesnę apsaugą, nei numatyta pagal Europos Sąjungos teisę, siekiant išvengti aiškinimo, kuris apribotų ar pažeistų šios valstybės narės konstitucijoje įtvirtintą pagrindinę teisę?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum

- 27 Kai kurios suinteresuotosios šalys, pateikusios pastabas Teisingumo Teismui, tvirtina, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti laikomas nepriimtiniu, nes Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnis ieškovo pagrindinėje byloje perdavimo procedūrai netaikytinas *ratione temporis* atžvilgiu. Jos teigia, kad 2008 m. rugsėjo 12 d., t. y. data, kai *Audiencia Nacional* priėmė nutartį ir nutarė perduoti S. Melloni Italijos valdžios institucijoms, yra ankstesnė už Pamatinio sprendimo 2009/299 8 straipsnio 1 dalyje numatytą šio Pamatinio sprendimo perkėlimo terminą, t. y. 2011 m. kovo 28 d. Taip pat jos nurodo, kad bet kuriuo atveju Italijos Respublika pasinaudojo to paties 8 straipsnio 3 dalyje suteikta galimybe iki 2014 m. sausio 1 d. atidėti Pamatinio sprendimo 2009/299 taikymą Italijos kompetentingų institucijų sprendimų, priimtų atitinkamam asmeniui nedalyvaujant teisiniame nagrinėjime, pripažinimui ir vykdymui. Taigi Ispanijos valdžios institucijos S. Melloni turi perduoti Italijos valdžios institucijoms Pagrindų sprendimo 2002/584 5 straipsnio 1 punkte numatytomis sąlygomis.
- 28 Šiuo atžvilgiu pirmiausia svarbu priminti, kad, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar reikia pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai yra susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (žr., be kita ko, 2011 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Paint Graphos ir kt.*, C-78/08-C-80/08, Rink. p. I-7611, 30 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 29 Nacionalinių teismų pateiktiems prejudiciniams klausimams taikoma reikšmingumo prezumpcija gali būti atmesta tik išimtiniais atvejais, jeigu akivaizdu, jog prašymas išaiškinti klausimuose nurodytas Sąjungos teisės nuostatas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ir teisinės aplinkybės, kurių reikia norint naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (šiuo klausimu visų pirma žr. minėto Sprendimo *Graphos ir kt.* 31 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

- 30 Šiuo atveju nėra akivaizdu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašymas išaiškinti Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnį yra visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku arba kad problema yra hipotetinė.
- 31 Dėl minėto Pagrindų sprendimo 4a straipsnio taikytinumo *ratione temporis* atžvilgiu pirmiausia primintina, kad pačioje Pamatinio sprendimo 2009/299 8 straipsnio 2 dalies formuluotėje nurodyta, kad nuo 2011 m. kovo 28 d. šis sprendimas „taikomas sprendimų, priimtų atitinkamam asmeniui nedalyvaujant teisminiame nagrinėjime, pripažinimui ir vykdymui“, ir čia nedaromas skirtumas atsižvelgiant į tai, ar sprendimai priimti iki šios datos ar po jos.
- 32 Pažodinį aiškinimą patvirtina aplinkybė, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio nuostatos turi būti laikomos procesinėmis normomis (pagal analogiją žr. 2004 m. liepos 1 d. Sprendimo *Tsapalos ir Diamantakis*, C-361/02 ir C-362/02, Rink. p. I-6405, 20 punktą ir 2008 m. rugpjūčio 12 d. Sprendimo *Santesteban Goicoechea*, C-296/08 PPU, Rink. p. I-6307, 80 punktą), ir todėl jos taikytinos kasatoriaus pagrindinėje byloje perdavimo procedūrai. Iš tiesų pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką procesinės normos paprastai laikomos taikytinomis visiems jų įsigaliojimo metu nagrinėjamiems teisiniams ginčams, skirtingai nei materialinės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip netaikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms (visų pirma žr. 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Meridionale Industria Salumi ir kt.*, 212/80-217/80, Rink. p. 2735, 9 punktą; 2007 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dell’Orto*, C-467/05, Rink. p. I-5557, 48 punktą ir minėto Sprendimo *Santesteban Goicoechea* 80 punktą).
- 33 Antra, aplinkybė, jog Italijos Respublika pasinaudojo Pamatinio sprendimo 2009/299 8 straipsnio 3 dalyje suteikta galimybe vėliausiai iki 2014 m. sausio 1 d. atidėti jo taikymą Italijos kompetentingų institucijų sprendimų, priimtų atitinkamam asmeniui nedalyvaujant teisminiame nagrinėjime, pripažinimui ir vykdymui, negali būti šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepriimtumo pagrindas. Iš tikrųjų iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išplaukia, kad, siekdamas išaiškinti Ispanijos Konstitucijoje pripažintas pagrindines teises pagal Ispanijos Karalystės ratifikuotas tarptautines sutartis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmęs teismas nori atsižvelgti į taikytinas Sąjungos teisės nuostatas, kad galėtų nustatyti Konstitucijos 24 straipsnio 2 dalyje užtikrinamos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą turinio esmę.
- 34 Iš to, kas pirma išdėstyta, matyti, kad *Tribunal Constitucional* pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

Dėl pirmojo klausimo

- 35 Savo pirmuoju klausimu *Tribunal Constitucional* iš esmės siekia sužinoti, ar reikia suprasti, kad pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį draudžiama šioje nuostatoje nurodytais atvejais vykdančiajai teisminei institucijai nustatyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti *in absentia* paskirtą bausmę, vykdymo sąlygą, kad tam tikras nuosprendis galėtų būti apskūstas orderį išdavusioje valstybėje narėje.
- 36 Primintina, kad minėtu Pagrindų sprendimu, kaip tai konkrečiai išplaukia iš jo 1 straipsnio 1 ir 2 dalių bei jo 5 ir 7 konstatuojamųjų dalių, siekiama pakeisti daugiašalę ekstradicijos sistemą tarp valstybių narių tarpusavio pripažinimo principu pagrįsta nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų vykdant baudžiamuosius nuosprendžius ar šių asmenų persekiojimą sistema (žr. 2013 m. sausio 29 d. Sprendimo *Radu*, C-396/11, 33 punktą).

- 37 Taigi, minėtu sprendimu nustačius naują, paprastesnę ir veiksmingesnę, nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą, siekiama palengvinti ir paspartinti teisminį bendradarbiavimą ir taip norima prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve remiantis tarp valstybių narių turinčiu egzistuoti aukštu tarpusavio pasitikėjimo laipsniu (minėto Sprendimo *Radu* 34 punktas).
- 38 Pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 2 dalį valstybės narės iš principo privalo vykdyti Europos arešto orderį. Iš tikrųjų pagal šio Pagrindų sprendimo nuostatas valstybės narės gali atsisakyti vykdyti tokį orderį tik jo 3 straipsnyje numatytais privalomo nevykdymo atvejais bei 4 ir 4a straipsniuose numatytais neprivalomo nevykdymo atvejais. Be to, vykdančioji teisminė institucija Europos arešto orderio vykdymą gali susieti tik su minėto Pamatinio sprendimo 5 straipsnyje nurodytomis sąlygomis (minėto Sprendimo *Radu* 35 ir 36 punktai).
- 39 Siekiant nustatyti Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies – šio klausimo dalyko – reikšmę, reikia išnagrinėti šios nuostatos formuluotę, struktūrą ir tikslą.
- 40 Iš Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad šioje nuostatoje įtvirtintas Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba nutartį paskirti suėmimą, kai suinteresuotasis asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, kuriame jis buvo nuteistas, neprivalomas atsisakymo vykdyti pagrindas. Vis dėlto šiai galimybei taikomos keturios išimtys, kai vykdančioji teisminė institucija negali atsisakyti vykdyti aptariamo Europos arešto orderio. Iš to išplaukia, kad pagal šio 4a straipsnio 1 dalį šiais keturiais atvejais vykdančiajai teisminei institucijai draudžiama nustatyti asmens, nuteisto *in absentia*, perdavimo sąlygą, kad nuosprendis būtų persvarstytas jam dalyvaujant.
- 41 Tokį Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies pažodinį aiškinimą patvirtina šios nuostatos struktūros analizė. Pamatiniu sprendimu 2009/299 siekiama, viena vertus, panaikinti Pagrindų sprendimo 2002/584 5 straipsnio 1 punktą, pagal kurį leidžiama, jei tenkinamos tam tikros sąlygos, nustatyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti *in absentia* paskirtą bausmę, vykdymo sąlygą užtikrinti galimybę persvarstyti bylą asmeniui dalyvaujant teisme išduodančiojoje valstybėje narėje, ir, kita vertus, šią nuostatą pakeisti 4a straipsniu. Nuo šiol juo ribojama galimybė atsisakyti vykdyti tokį orderį, nurodžius „sąlygas, kuriomis neturėtų būti atsisakoma pripažinti ir vykdyti sprendimą, priimtą po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo“ (Pamatinio sprendimo 2009/299 6 konstatuojamoji dalis).
- 42 Konkrečiai kalbant, Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies a ir b punktuose iš esmės numatyta, kad jeigu asmuo, nuteistas *in absentia*, laiku sužinojo apie numatomą teisminį nagrinėjimą ir jam buvo pranešta, kad sprendimas gali būti priimtas, jei jis neatvyks, arba jeigu, žinodamas apie numatomą teisminį nagrinėjimą, įgaliojo advokatą jį ginti, vykdančioji teisminė institucija privalo perduoti šį asmenį, todėl šiam perdavimui negali nustatyti sąlygos, kad egzistotų galimybė persvarstyti bylą asmeniui dalyvaujant išduodančiosios valstybės narės teisme.
- 43 Tokį minėto 4a straipsnio aiškinimą taip pat patvirtina Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiami tikslai. Tiek iš Pamatinio sprendimo 2009/299 2–4 konstatuojamųjų dalių, tiek iš jo 1 straipsnio matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas jį priėmė, nes siekė palengvinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose ir pagerinti valstybių narių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą suderindamas sprendimų, priimtų po proceso, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo, nepripažinimo pagrindus. Kaip konkrečiai pabrėžiama 4 konstatuojamojoje dalyje, Sąjungos teisės aktų leidėjas, nustatydamas šiuos bendrus pagrindus, norėjo sudaryti „vykdančiajai institucijai galimybę vykdyti sprendimą nepaisant to, kad asmuo nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, visapusiškai gerbiant asmens teisę į gynybą“.

- 44 Kaip savo išvados 65 ir 70 punktuose nurodė generalinis advokatas, Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinktas sprendimas – išsamiai numatyti atvejus, kai Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti sprendimą, priimtą *in absentia*, vykdymas turi būti laikomas nepažeidžiančiu teisės į gynybą, – nesuderinamas su tuo, kad vykdančiajai teisminei institucijai išliktų galimybė taikyti šiam vykdymui sąlygą, kad būtų sudaryta galimybė aptariamą nuosprendį apskūsti, siekiant užtikrinti suinteresuotojo asmens teisę į gynybą.
- 45 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo argumento, kad dėl pareigos gerbti ESS 6 straipsnyje nurodytas pagrindines teises vykdančiosioms teisminėms institucijoms leidžiama atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, įskaitant ir Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais, kai atitinkamas asmuo negali pasinaudoti teise į bylos persvarstymą, reikia pabrėžti, kad iš tikrųjų dėl tokio argumento kyla Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio atitikties pagrindinėms teisėms, kurios saugomos Sąjungos teisės sistemoje, klausimas, o tai sudaro antrojo klausimo nagrinėjimo dalyką.
- 46 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: pagal ją draudžiama šioje nuostatoje nurodytais atvejais vykdančiajai teisminei institucijai nustatyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti bausmę, vykdymo sąlygą, pagal kurią tam tikras *in absentia* priimtas nuosprendis galėtų būti apskūstas išduodančiojoje valstybėje narėje.
- Dėl antrojo klausimo
- 47 Savo antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės Teisingumo Teismo klausia, ar Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalis atitinka reikalavimus, kylančius iš teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, numatytos chartijos 47 straipsnyje, bei iš šios chartijos 48 straipsnio 2 dalyje garantuojamos teisės į gynybą.
- 48 Reikia priminti, kad pagal ESS 6 straipsnio 1 dalį Sąjunga pripažįsta chartijoje išdėstytas teises, laisves ir principus; chartija „turi tokią pat teisinę galią, kaip ir Sutartys“.
- 49 Dėl chartijos 47 straipsnyje numatytos teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą bei chartijos 48 straipsnio 2 dalyje garantuojamos teisės į gynybą apimties reikia paaiškinti, kad nors kaltinamojo teisė asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime yra esminis teisės į teisingą bylos nagrinėjimą elementas, ši teisė nėra absoliuti (visų pirma žr. 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Trade Agency*, C-619/10, 52 ir 55 punktus). Kaltinamasis gali savo valia tiesiogiai arba netiesiogiai jos atsisakyti su sąlyga, kad atsisakymas būtų nustatytas aiškiai ir jam turi būti taikomos bent jau minimalios tokio atsisakymo svarbą atitinkančios garantijos, taip pat atsisakymas neturi pažeisti jokio svarbaus viešojo intereso. Konkrečiai kalbant, net jeigu pats kaltinamasis asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, teisė į teisingą bylos nagrinėjimą nėra pažeista, jei jis buvo informuotas apie teismo nagrinėjimo datą ir vietą ar asmenį gynė advokatas, kuriam jis šiuo atžvilgiu suteikė įgaliojimus.
- 50 Toks chartijos 47 straipsnio ir 48 straipsnio 2 dalies aiškinimas suderinamas su EŽTK 6 straipsnio 1 ir 3 dalyse garantuojamų teisių apimtimi, kurią pripažino Europos Žmogaus Teisių Teismas (visų pirma žr. 2001 m. birželio 14 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Medenica prieš Šveicariją*, byla Nr. 20491/92, 56–59 punktus; 2006 m. kovo 1 d. Sprendimo *Sejdovic prieš Italiją*, byla Nr. 56581/00, *Recueil des arrêts et décisions* 2006-II, 84, 86 ir 98 punktus ir 2012 m. balandžio 24 d. Sprendimo *Haralampievs prieš Bulgariją*, byla Nr. 29648/03, 32 ir 33 punktus).

- 51 Be to, pažymėtina, kad, Pamatiniu sprendimu 2009/299 derinant Europos arešto orderių, išduotų siekiant įvykdyti sprendimus, priimtus po teismo nagrinėjimo, kuriame suinteresuotasis asmuo asmeniškai nedalyvavo, vykdymo sąlygas, siekiama, kaip nurodyta jo 1 straipsnyje, stiprinti asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, procesines teises, kartu pagerinant valstybių narių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą.
- 52 Taigi Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytos sąlygos, kuriomis suinteresuotasis asmuo turi būti laikomas savo valia ir aiškiai atsisakiusiu dalyvauti nagrinėjant bylą, todėl Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti *in absentia* paskirtą bausmę, vykdymui negali būti nustatyta sąlyga, kad jo byla būtų jam dalyvaujant persvarstyta išduodančiojoje valstybėje narėje. Taip yra tuo atveju, jeigu suinteresuotasis asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, nors jam buvo asmeniškai įteiktas teismo šaukimas arba jis oficialiai gavo informaciją apie šio nagrinėjimo vietą ir laiką (1 dalies a punktas), arba tada, kai, žinodamas apie numatomą teisminį nagrinėjimą, asmuo nusprendė ne pats dalyvauti, bet įgalioti advokatą (tos pačios dalies b punktas). Minėtos 1 dalies c ir d punktuose numatyti atvejai, kai vykdančioji teisminė institucija privalo vykdyti Europos arešto orderį, net jeigu suinteresuotasis asmuo turi teisę į bylos persvarstymą, kai minėtame orderyje nurodyta, kad asmuo bylos persvarstyti neprašė arba kad jis bus aiškiai informuotas apie savo teisę į bylos persvarstymą.
- 53 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalimi nepažeista nei teisė į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, nei teisė į gynybą, kurios užtikrinamos atitinkamai chartijos 47 straipsnyje ir 48 straipsnio 2 dalyje.
- 54 Iš viso to, kas pasakyta, matyti, kad į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip: Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalis atitinka iš chartijos 47 straipsnio ir 48 straipsnio 2 dalies kylančius reikalavimus.

Dėl trečiojo klausimo

- 55 Savo trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar chartijos 53 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo vykdančiajai valstybei narei leidžiama nustatyti asmens, nuteisto *in absentia*, perdavimo sąlygą, pagal kurią jam turėtų būti sudaryta galimybė apskūsti nuosprendį išduodančiojoje valstybėje narėje, taip siekiant išvengti jos konstitucijoje užtikrintų teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisės į gynybą pažeidimo.
- 56 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teikia pirmenybę aiškinimui, pagal kurį chartijos 53 straipsniu valstybei narei apskritai leidžiama taikyti jos konstitucijoje garantuojamų pagrindinių teisių standartą, kai jis aukštesnis nei numatytasis chartijoje, ir remiantis juo prireikus netaikyti Sąjungos teisės nuostatų. Toks aiškinimas konkrečiai valstybei narei leistų nustatyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti *in absentia* priimtą nuosprendį, vykdymo sąlygas, kuriomis siekiama išvengti aiškinimo, pagal kurį būtų apribotos ar pažeistos jos konstitucijoje pripažintos pagrindinės teisės, nors pats tokių sąlygų taikymas nėra leidžiamas pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį.
- 57 Negalima pritarti tokiam chartijos 53 straipsnio aiškinimui.
- 58 Iš tiesų taip aiškinant chartijos 53 straipsnį būtų pažeistas Sąjungos teisės viršenybės principas, nes valstybei narei būtų leidžiama sudaryti kliūtis taikyti chartiją visiškai atitinkančius Sąjungos teisės aktus, nes jie neatitinka šios valstybės konstitucijoje garantuojamų pagrindinių teisių.
- 59 Iš tikrųjų iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad pagal Sąjungos teisės viršenybės principą, kuris yra esminis Sąjungos teisinės sistemos požymis (žr. 1991 m. gruodžio 14 d. Nuomonės 1/91, Rink. p. I-6079, 21 punktą ir 2011 m. kovo 8 d. Nuomonės 1/09, 65 punktą), tai, kad valstybė narė remiasi

nacionalinės teisės nuostatomis, net jeigu jos konstitucinės, negali paveikti Sąjungos teisės veikimo šios valstybės teritorijoje (šiuo klausimu visų pirma žr. 1970 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, Rink. p. 1125, 3 punktą ir 2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Winner Wetten*, C-409/06, Rink. p. I-8015, 61 punktą).

- 60 Žinoma, chartijos 53 straipsniu patvirtinama, kad kai įgyvendinant Sąjungos teisės aktą reikalinga imtis nacionalinių įgyvendinimo priemonių, nacionalinėms valdžios institucijoms ir teismams leidžiama taikyti nacionalinius pagrindinių teisių apsaugos standartus, jeigu šis taikymas nepažeidžia chartijoje, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas, numatyto apsaugos lygio, ir Sąjungos teisės viršenybės, vieningumo ir veiksmingumo.
- 61 Vis dėlto, kaip išplaukia iš šio sprendimo 40 punkto, minėto Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalimi valstybėms narėms nesuteikiama galimybė atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, kai suinteresuotasis asmuo yra vienoje iš keturių šioje nuostatoje numatytų situacijų.
- 62 Be to, primintina, kad Pamatinio sprendimo 2009/299, kuriuo minėta nuostata buvo įtraukta į Pagrindų sprendimą 2002/584, priėmimu siekiama išspręsti sprendimų, priimtų atitinkamam asmeniui nedalyvaujant procese, tarpusavio pripažinimo sunkumus, kylančius dėl skirtingos pagrindinių teisių apsaugos valstybėse narėse. Šiuo tikslu šiame Pamatiniame sprendime suderintos Europos arešto orderio, kai asmuo nuteistas *in absentia*, vykdymo sąlygos ir jame atsispindi visų valstybių narių kompromisas dėl reikšmės, kuri pagal Sąjungos teisę teiktina procesinėms teisėms, kuriomis naudojasi asmenys, kurie nuteisti *in absentia* ir dėl kurių priimtas Europos arešto orderis.
- 63 Todėl jeigu valstybei narei būtų leista remtis chartijos 53 straipsniu siekiant nustatyti asmens, nuteisto *in absentia*, perdavimo sąlygą, nenumatytą Pamatiniame sprendime 2009/299, pagal kurią, siekiant išvengti vykdančiosios valstybės narės konstitucijoje garantuojamų teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisės į gynybą pažeidimo, turi būti sudaryta galimybė nuosprendį apskūsti išduodančioje valstybėje narėje, dėl to nesilaikant šiame Pamatiniame sprendime nustatyto vienodo pagrindinių teisių apsaugos standarto, būtų pažeisti tarpusavio pasitikėjimo ir pripažinimo principai, kuriuos šiuo sprendimu siekiama sustiprinti, ir taip padarytas neigiamas poveikis minėto Pamatinio sprendimo veiksmingumui.
- 64 Atsižvelgiant į tai, kas pasakytą, į trečiąją klausimą reikia atsakyti: chartijos 53 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo neleidžiama valstybei narei nustatyti asmens, nuteisto *in absentia*, perdavimo sąlygos, pagal kurią jam turėtų būti sudaryta galimybė apskūsti nuosprendį išduodančiojoje valstybėje narėje, taip siekiant išvengti jos konstitucijoje užtikrintų teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisės į gynybą pažeidimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 65 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 4a straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: pagal ją draudžiama šioje nuostatoje nurodytais atvejais vykdančiajai teisminei institucijai

nustatyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti bausmę, vykdymo sąlygą, pagal kurią tam tikras *in absentia* priimtas nuosprendis galėtų būti apskūstas išduodančiojoje valstybėje narėje.

2. Pagrindų sprendimo 2002/584, iš dalies pakeisto Pamatiniu sprendimu 2009/299, 4a straipsnio 1 dalis atitinka iš Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio ir 48 straipsnio 2 dalies kylančius reikalavimus.
3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 53 straipsnis turi būti aiškinamas taip: juo neleidžiama valstybei narei nustatyti asmens, nuteisto *in absentia*, perdavimo sąlygos, pagal kurią jam turėtų būti sudaryta galimybė apskūsti nuosprendį išduodančiojoje valstybėje narėje, taip siekiant išvengti jos konstitucijoje užtikrintų teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisės į gynybą pažeidimo.

Parašai.